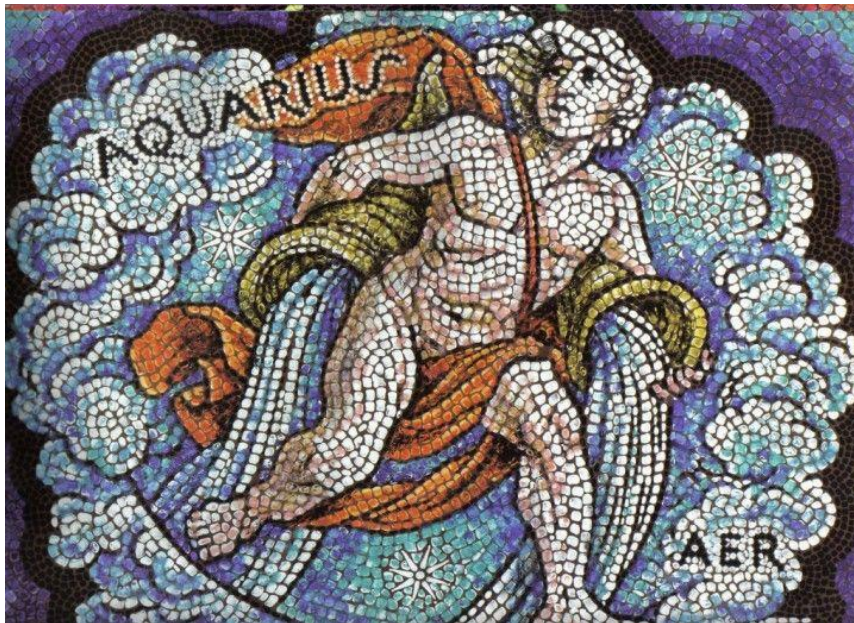

Mei 2021

Het Watermantijdperk 3

In een tijd als nu, met veel hectiek en onzekerheid, doet het mij goed om me te verdiepen in zoiets groots en wijds als het watermantijdperk. Ik ben op zoek naar het grotere plaatje, een breder perspectief. Leidraad is voor mij nog steeds het beeld van de hemelse waterman die zijn gaven rijkelijk over de aarde uitgiet. Waterman is een luchtteken dus het gaat over kosmische inzichten die neerdalen naar de aarde,

Er bestaat geen vaste overeenstemming over wanneer het watermantijdperk is begonnen of nog moet beginnen, maar voor mij is het de Renaissance. Het was een tijd waarin een nieuw bewustzijn doorbrak met alle verwarring van dien. Beleven we nu een tweede renaissance? Een reisje in de tijd zal duidelijk maken dat de grote thema's van toen nog altijd even actueel zijn.

De wereld opnieuw ontdekken

Op school leerden we dat de Middeleeuwen zich kenmerkten door het *'Momento Mori'*: *'gedenk te sterven'*. De Renaissance bracht juist leven en nieuw elan: *'Carpe Diem'*, *'pluk de dag'*. Het was alsof de mensen wakker werden uit een diepe slaap en met een nieuwe blik naar de wereld gingen kijken. Er was een nieuwsgierigheid die over grenzen wilde en durfde gaan. Zoals met een schip de oceanen overvaren om te bewijzen dat de aarde rond is. Met het risico natuurlijk dat je het mis hebt en je toch ergens over de rand valt. Daar zien we de belangrijkste kwaliteit van de Waterman: de moed hebben om je idee te volgen, ook al verklaart iedereen je voor gek. In alle richtingen verbreedde en verdiepte zich het bewustzijn. De ene ontdekking volgde op de andere en de Renaissance wordt dan ook algemeen gezien als de bakermat van de moderne wetenschap.

Oude wijsheidsbronnen in een nieuw licht

Ikzelf ken de Renaissance vooral als de tijd waarin de Tarot haar vorm kreeg en de klassieke wetenschappen opnieuw werden ontdekt. Plato en Aristoteles werden afgestoft en de belangstelling voor de oude Egyptische beschaving herleefde. De Tarot hoort thuis in het rijtje van hermetische wetenschappen zoals astrologie, kabbala, alchemie en ik wil graag ook de filosofie aan de reeks toevoegen, want het hermetisme heeft vele vrije geesten voortgebracht die naar hartenlust filosofeerden en speculeerden over de kosmische verhoudingen tussen hemel en aarde en geest en materie. Hun belangrijkste bronnen waren het *'Corpus Hermeticum'* en de *'Asclepius'*, oude geschriften uit het begin van onze jaartelling waarin de legendarische Hermes Trismegistos kosmische samenhangen uitlegt en een reeks spirituele lessen geeft. Ook voor mij zijn deze twee boeken een belangrijke inspiratiebron geweest. Ik vond er de basisfilosofie waarop de Tarot is gebaseerd. In mijn boek *'De levende Tarot'* doe ik verslag van die ontdekkingsreis.

*Hermes Trismegistos legt de universele wetten uit
Vloermozaïek in de kathedraal van Siena*

Giordano Bruno

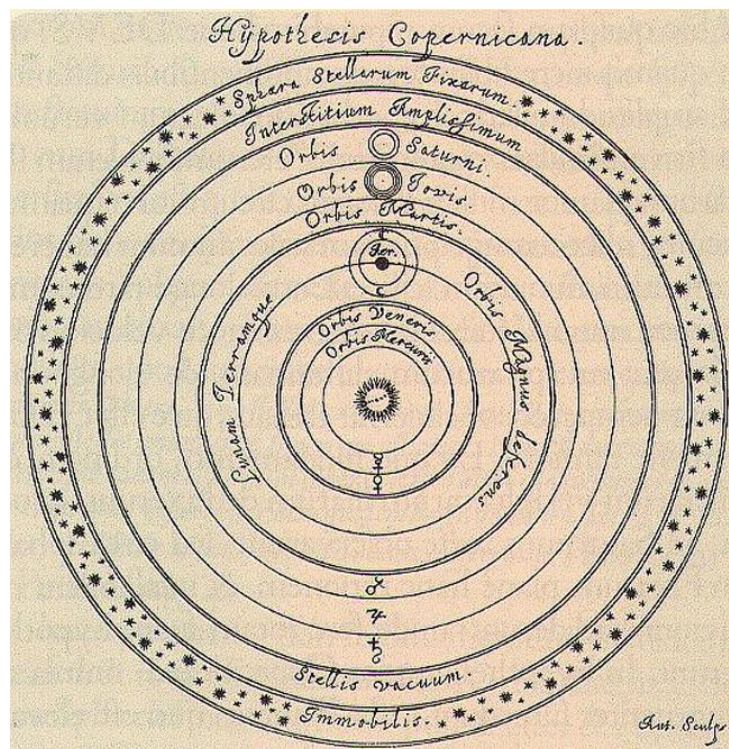
In het eerste artikel van deze reeks noemde ik Giordano Bruno als één van de pioniers van het watermantijdperk. Die man bleef maar in mijn gedachten de laatste maanden. Ik ging meer over hem lezen en dat werd een intens avontuur, vooral door de vele herkenningspunten. Bruno kende het *Corpus Hermeticum* en de *Asclepius* als geen ander. Hermes Trismegistos geeft daarin oefeningen

om in de geest te reizen. De kosmos wordt gezien als een wereld vol energie, geest en bezieling. De bron is het Ene en alles vloeit daaruit voort. Doel van de oefeningen is om op te stijgen in geestelijke werelden teneinde de oorspronkelijke eenheid te ervaren. In mystieke zin is het een soort meditatie, een weg tot éénwording met God.

Bruno was een meester in het visualiseren, Hij werkte een compleet systeem uit van 'werelden', waarin alles met alles samenhangt en voortkomt uit één bron. Hij ging nog een stap verder. Als je de techniek eenmaal onder de knie hebt en je begrijpt hoe de hemelse scheppende energieën zich uitwerken op aarde, ontstaat natuurlijk ook de mogelijkheid om God een handje te helpen en mee te doen met het scheppingsproces. Dat ruikt naar magie en dat ging de Kerk een stap te ver. Ook zijn overtuiging dat de Egyptische priestercultuur de bakermat is van zowel jodendom, christendom als islam, was tegen het zere been van de kerkelijke autoriteiten. Na een jarenlang proces van gevangenschap en marteling door de Inquisitie eindigde hij in 1600 in Rome op de brandstapel.

Verwarring der geesten

Wakker worden en de wereld opnieuw ontdekken. Het was allemaal nog pril in de Renaissance en het begon met een paar enkelingen. Als je 'net komt kijken', raak je makkelijk in verwarring door wat je ziet, want je kunt het nog niet thuisbrengen.

Het heliocentrische wereldbeeld van Copernicus

Een mooi voorbeeld is het schema dat Copernicus van het zonnestelsel maakte, waarin de zon het centrum is en de aarde als één van de planeten daaromheen draait. De Kerk was geschokt en probeerde de geest weer terug te duwen in de fles. Giordano Bruno omarmde het kosmische wereldbeeld van Copernicus. Intuïtief begreep hij dat er meerdere zonnen en planeten moesten bestaan en dat het heelal zich eindeloos uitstrekt. Voor hem waren al die planeetsferen bezielde werelden. De zon was voor hem niet alleen een fysiek, maar ook een geestelijk centrum. De kosmos is immers een emanatie, een uitvloeisel van de scheppende activiteit van de geestelijke wereld.

Johannes Kepler ontdekte de puur mechanische wetten die het zonnestelsel beheersen en bij elkaar houden. Interessant is de controverse tussen hem en Robert Fludd, een rasechte hermetist net zoals Giordano Bruno. Kepler bekeek het wiskundig en hij had daar genoeg aan. Hij vond dat de hermetisten met hun getallensymboliek en door geestelijke wezens bevolkte planeetsferen de zaak onnodig mystificeerden.

Ook vanuit het protestantisme kwam felle kritiek op de hermetisten. Hier een citaat van Maarten Luther: *'Die allegorische studiën zijn het werk van lieden zonder bezigheid. Of meent gij, dat het mij moeilijk zou vallen, over elke geschapen zaak met allegorieën te spelen? Wie is zo gering van vernuft, dat hij zich niet in allegorieën zou kunnen beproeven?'*

Zijn de kosmische schema's van de hermetisten niet meer dan ijdele speculaties, losgezongen van de werkelijkheid? In ieder geval waren de hermetisten tegen het einde van de 16^e eeuw behoorlijk invloedrijk in het geestelijk klimaat van Europa. Ze vonden toegang tot universiteiten en koningshuizen, zelfs pausen waren geïnteresseerd. Na 1600 brak het tijdperk van de Verlichting door en ging het hermetisme min of meer ondergronds in genootschappen als de Rozenkruisers en de Vrijmetselaars.

De invloed van Giordano Bruno

Ik kan de kritiek op de hermetici best wel volgen. Giordano Bruno meende de hele kosmos in kaart te kunnen brengen, maar waren de schema's die hij maakte méér dan het product van zijn eigen rijke fantasie? Hij was enorm creatief met zijn symbolsystemen en ik neem zonder meer aan dat hij verlichtende ervaringen heeft gehad op zijn reizen in geestelijke werelden. Wat je ook van hem kunt zeggen: hij werd gedreven door een diepe bezieling. Hoe effectief zijn magie was, is moeilijk te beoordelen. Hij bezocht vele universiteiten, was te gast bij koningshuizen, schreef vele boeken en voerde een intense dialoog met de Kerk. Hoe ver reiken ideeën? Zijn beeld van de kosmos was verrassend accuraat en daarom wordt hij vaak voorgesteld als een vooruitstrevende denker, maar dat beeld klopt niet. Hij streefde juist naar een herleving van de Egyptische cultuur. Hermes Trismegistos betekent *'driemaal de grootste'*: hij is zowel koning als priester als magiër. Ik denk dat Bruno graag die rol had gespeeld in de wereld, als een soort reïncarnatie van Hermes Trismegistos. Dat klinkt behoorlijk dictatoriaal. Het schijnt dat hij ongeveer overal waar hij kwam in heftige disputen verzeild raakte en woede-uitbarstingen had. Hij bleef nooit ergens lang en leefde eigenlijk als een soort luxe zwerver.

In hem zie ik ook de minder leuke kanten van het teken Waterman: de enorme eigenwijsheid, het neerkijken op 'domme' mensen, het ongeduld met de wereld zoals die is. Waarschijnlijk mogen we ons gelukkig prijzen dat hij zijn ideaalbeeld niet heeft kunnen verwezenlijken. Maar het is zeker dat hij velen heeft geïnspireerd met zijn intuïtieve inzichten en zijn geestelijke moed.

De verbroken eenheid

De ontluikende wetenschap stortte zich op de wereld van de meetbare feiten. Alles werd opgedeeld in steeds kleinere onderdelen. De materie werd een object: een zielloos ding waarmee je kunt doen wat je wilt. Pas in deze eeuw breekt ook in de wetenschap het inzicht door dat alles met alles verbonden is. De aarde is een levend systeem, waar wij slechts onderdeel van zijn. De gedachte dat we met de aarde kunnen doen wat we willen maakt plaats voor het idee dat het beter is om te volgen, samen te werken. De veranderende visie op de Nederlandse rivieren is daar een mooi voorbeeld van. Planten en dieren worden weer gezien als levende wezens, die waarnemen, voelen, communiceren, die doelgericht dingen doen die hun aard ze ingeeft.

Dus zo gezien beleven we een nieuwe renaissance. We ontdekken de wereld opnieuw als een bezield, samenhangend, levend wezen. De hermetisten voelden dat intuïtief haarfijn aan, al waren hun kosmische symbolsystemen gebrekkig en moeilijk te volgen. In hun visie is de hele kosmos

beziëld. Het is immers een emanatie, een uitvloeisel vanuit de oorspronkelijke eenheid. Is dat ook niet de kern van het beeld van de goddelijke waterman die zijn beziëling over de kosmos uitstrooit? Ik wil eindigen met een visioen dat ik had in 1992 in de Ardennen.

Bij een zacht avondlicht wandel ik in mijn eentje langs een vallei met weilanden, koeien en mooie vitale bomen op de achtergrond. Ineens lossen alle vormen zich op en zie ik de wei, de bomen en de koeien alleen nog als stralende manifestaties van energie. Alles stroomt en beweegt, alle energieën van rotsen en aarde en alle levende wezens zijn met elkaar verbonden in één groot spel. De totale energie stroomt ook verticaal. Naar beneden diep de aarde in, naar boven tot in de hemel. Het ziet er feestelijk en vreugdevol uit. Vanuit de hemel komt een bijzonder krachtige helende energie, sterk genoeg om de zo geplaagde planeet te genezen en op te nemen in een universeel feest van kleur en leven en liefde. Dan hoor ik een vraag: 'doe je mee?'.

Literatuur:

Frances Yates	Giordano Bruno and the Hermetic Tradition
Corpus Hermeticum	R. van den Broek en G. Quispel
Asclepius	G. Quispel
De Beet van de Adder	
Deel 3 De Tafel van Smaragd	Hubert Dethier
De Hermetische Schakel	Jacob Slavenburg